

Pirkei Avos Lox & Learn – Perek 2 Mishna 8 – Rabbi Yochanan ben Zakkai

Sponsored by Jake and Karen Abilevitz in memory of Jake's Beloved Parents, ז"ל לאה בת אברהם ז"ל & אליהו בן אבא ז"ל
and Karen's brother יהושע בן שמעון דב ז"ל

1) Talmid Bavli Sukkah 28a

Ik, nor walked four cubits without [studying the] Torah or without tefillin, nor was any man earlier than he in the college, nor did he sleep or doze in the college, nor did he meditate⁵ in filthy alleyways, nor did he leave anyone in the college when he went out, nor did anyone ever find him sitting in silence, but only sitting and learning, and no one but himself ever opened the door to his disciples, he never in his life said anything which he had not heard from his teacher, and, except on the eve of Passover⁶ and on the eve of the Day of Atonement,⁷ he never said, 'It is time to arise from the studies at the college'; and so did his disciple R. Eliezer conduct himself after him. Our Rabbis have taught: Hillel the Elder had eighty disciples, thirty of whom were worthy of the Divine Spirit resting upon them, as [it did upon] Moses our Master, thirty of whom were worthy that the sun should stand still for them [as it did for] Joshua the son of Nun,⁸ [and the remaining] twenty were ordinary. The greatest⁹ of them was Jonathan b. Uzziel,¹⁰ the smallest¹¹ of them was Johanan b. Zakkai. They said of R. Johanan b. Zakkai that he did not leave [unstudied] Scripture, Mishnah, Gemara,¹² Halachah,¹³ Aggadah,¹⁴ details of the Torah,¹⁵ details of the Scribes,¹⁶ inferences a minori ad majus, analogies,¹⁷ calendrical computations¹⁸ gematrias,¹⁹ the speech of the Ministering Angels, the speech of spirits,²⁰ and the speech of palm-trees,²¹ fullers' parables²² and fox fables,²³ great matters or small matters; 'Great matters' mean the Ma'aseh merkabah,²⁴ 'small matters' the discussions of Abaye and Raba;²⁵ in order to fulfil what is said, That I may cause those that love me to inherit substance, and that I may fill their treasuries.²⁶ And if the smallest of them was so great, how much more so was the greatest?

אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי: מימיו לא שח שיחת חולין, ולא הלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין, ולא קדמו אדם בבית המדרש ולא ישן בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי, ולא הרהר במבואות המטונפות, ולא הניח אדם בבית המדרש ויצא, ולא מצאו אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה, ולא פתח אדם דלת לתלמידיו אלא הוא בעצמו, ולא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם, ולא אמר הגיע עת לעמוד מבית המדרש חוץ מערבי פסחים וערבי יום הכפורים. וכן היה רבי אליעזר תלמידו נוהג אחריו. תנו רבנן: שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלשים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו, ושלשים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, עשרים בינונים. גדול שבכולן - יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן - רבן יוחנן בן זכאי. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה, תלמוד, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים וגזרות שוות, תקופות וגימטריאות, שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים, משלות כובסין, משלות שועלים, דבר גדול ודבר קטן. דבר גדול - מעשה מרכבה, דבר קטן - היות דאביי ורבי

2) Gemara Gittin 56b

He said to him: Give me Jabneh and its Wise Men,⁹ and the family chain of Rabban Gamaliel,¹⁰ and physicians to heal R. Zadok. R. Joseph, or some say R. Akiba, applied to him the verse, '[God] turneth wise men backward and maketh their knowledge foolish'. He ought to have said to him; Let them [the Jews] off this time. He, however, thought that so much he would not grant, and so even a little would not be saved.

אמר ליה: תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק. קרי עליה רב יוסף, ואתימא רבי עקיבא: זמשיב חכמים אחור ודעתם יסכל, איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא. והוא סבר, דלמא כולי האי לא עביד, והצלה פורתא נמי לא היי.

3) Mishna Rosh Hashana 4:1

IF THE FESTIVE DAY OF NEW YEAR FELL ON A SABBATH, THEY USED TO BLOW THE SHOFAR IN THE TEMPLE BUT NOT IN THE COUNTRY:⁵ AFTER THE DESTRUCTION OF THE TEMPLE, RABBAN JOHANAN BEN ZACCAI ORDAINED THAT IT SHOULD BE BLOWN [ON SABBATH] IN EVERY PLACE WHERE THERE WAS A BETH DIN. R. ELIEZER SAID: RABBAN JOHANAN BEN ZACCAI LAID DOWN THIS RULE FOR JABNEH ONLY.⁶ THEY SAID TO HIM: IT APPLIES EQUALLY TO JABNEH AND TO ANY PLACE WHERE THERE IS A BETH DIN.

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעים אבל לא במדינה משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין

4) Rosh Hashana 29b

AFTER THE DESTRUCTION OF THE TEMPLE RABBAN JOHANAN BEN ZACCAI ORDAINED etc. Our Rabbis taught: Once New Year fell on a Sabbath [and all the towns assembled],²¹ and Rabban Johanan said to the Bene Bathyra,²² Let us blow the shofar. They said to him, Let us discuss the matter.²³ He said to them, Let us blow and afterwards discuss. After they had blown they said to him, Let us now discuss the question. He replied: The horn has already been heard in Jabneh, and what has been done is no longer open to discussion.²⁴

משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי וכו'. תנו רבנן: פעם אחת חל ראש השנה להיות בשבת, [והיו כל הערים מתכנסין]. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה: נתקע. - אמרו לו: נדון. - אמר להם: נתקע ואחר כך נדון. לאחר שתקעו אמרו לו: נדון! - אמר להם: כבר נשמעה קרן ביבנה, ואין משיבין לאחר מעשה. אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין. אמרו לו היינו תנא קמא! - איכא בינייהו בי דינא דאקראי

5) Vayikra 23:14

And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.

(יד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מְשַׁבְּתֵיכֶם

6) Mishna Menachos 10:5

After the 'omer was offered the new corn was permitted forthwith; but for those that lived far off¹⁴ it was permitted only after midday. After the Temple was destroyed R. Johanan b. Zakkai ordained that it should be forbidden throughout the day of the waving.

משקרב העומר הותר החדש מיד [*] והרחוקים מותרים מחצות היום ולהלן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור

7) Gemara Menachos 68b

AFTER THE TEMPLE WAS DESTROYED R. JOHANAN B. ZAKKAI ORDAINED THAT IT SHOULD BE FORBIDDEN THROUGHOUT THE DAY OF THE WAVING. What is the reason? The Temple may speedily be rebuilt and people would then say, 'Did we not eat last year [of the new corn] immediately at the daybreak [of the sixteenth day]? This year too we shall eat it [from the same time]', but they will not realize that last year when there was no 'Omer-offering the daybreak rendered it permitted, but now that there is an 'Omer-offering it is only the 'Omer-offering that renders it permitted.¹

משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור; מאי טעמא? מהרה יבנה בית המקדש, ויאמרו: אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח? השתא נמי ניכול, ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר - האיר מזרח מתיר, והשתא דאיכא עומר - עומר מתיר

8) Sukkah 41a

FORMERLY²³ THE LULAB WAS TAKEN FOR SEVEN DAYS IN THE TEMPLE, AND IN THE PROVINCES²⁴ FOR ONE DAY ONLY. WHEN THE TEMPLE WAS DESTROYED, R. JOHANAN R. ZAKKAI INSTITUTED THAT THE LULAB SHOULD BE TAKEN IN THE PROVINCES FOR SEVEN DAYS IN MEMORY OF THE TEMPLE, [AND HE ALSO INSTITUTED] THAT ON THE WHOLE OF THE DAY OF WAVING²⁵ IT SHALL BE FORBIDDEN [TO EAT THE NEW PRODUCE OF THE YEAR].²⁶ GEMARA. Whence do we know that we must perform [ceremonies] in memory of the Temple? — R. Johanan replied, Since Scripture says, For I will restore health unto thee, and I will heal thee of thy wounds, saith the Lord, Because they have called thee an outcast. She is Zion, there is none that seeketh for her.²⁷ 'There is none that seeketh for her', implies that she should be sought.²

משנה. בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה, זכר למקדש. ושיהא יום הנף כולו אסור גמרא. מנא לן דעבדינן זכר למקדש? אמר רבי יוחנן: דאמר קרא בכי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דרש אין לה, דרש אין לה - מכלל דבעיא דרישה.

9) Bava Basra 60b

Our Rabbis taught: When the Temple was destroyed for the second time,¹⁰ large numbers in Israel became ascetics, binding themselves neither to eat meat nor to drink wine. R. Joshua got into conversation with them and said to them: My sons, why do you not eat meat nor drink wine? They replied: Shall we eat flesh which used to be brought as an offering on the altar, now that this altar is in abeyance? Shall we drink wine which used to be poured as a libation on the altar, but now no longer? He said to them: If that is so, we should not eat bread either, because the meal offerings have ceased. They said: [That is so, and] we can manage with fruit. We should not eat fruit either, [he said,] because there is no longer an offering of firstfruits. Then we can manage with other fruits [they said]. But, [he said,] we should not drink water, because there is no longer any ceremony of the pouring of water.¹¹ To this they could find no answer,

He said to them: My sons, come and listen to me. Not to mourn at all is impossible, because the blow has fallen. To mourn overmuch is also impossible, because we do not impose on the community a hardship which the majority cannot endure, as it is written, *Ye are cursed with a curse,¹² yet ye rob me* [of the tithe], *even this whole nation.*¹³ The Sages therefore have ordained thus. A man may stucco his house, but he should leave a little bare. (How much should this be? R. Joseph says, A cubit square; to which R. Hisda adds that it must be by the door.)¹⁴ A man can prepare a full-course banquet, but he should leave out an item or two. (What should this be? R. Papa says: The hors d'oeuvre of salted fish.) A woman can put on all her ornaments, but leave off one or two. (What should this be? Rab said: [Not to remove] the hair on the temple.)¹⁵ For so it says, If I forget thee, O Jerusalem, let my right hand forget, let my tongue cleave to the roof of my mouth if I remember thee not, if I prefer not Jerusalem above my chief joy

ת"ר: כשחרב הבית בשניה, רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין. נטפל להן ר' יהושע, אמר להן: בני, מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין? אמרו לו: נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח, ועכשיו בטל? נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח, ועכשיו בטל? אמר להם: א"כ, לחם לא נאכל, שכבר בטלו מנחות! אפשר בפירות. פירות לא נאכל, שכבר בטלו בכורים! אפשר בפירות אחרים. מים לא נשתה, שכבר בטל ניסוך המים! שתקו.

אמר להן: בני, בואו ואומר לכם: שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר - שכבר נגזרה גזרה, ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר - שאין גזרין גזירה על הצבור א"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה, דכתיב: בבמארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו, אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד, ומשייר בו דבר מועט. וכמה? אמר רב יוסף: אמה על אמה. אמר רב חסדא: כנגד הפתח. עושה אדם כל צרכי סעודה, ומשייר דבר מועט. מאי היא? אמר רב פפא: כסא דהרסנא. עושה אשה כל תכשיטיה, ומשיירת דבר מועט. מאי היא? אמר רב: בת צדעא, שנאמר: אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לישוני לחכי וגו'.

9) Rabbi Soloveitchik

Mipinei Harav p. 288

וכפשוטו, שתמיד יש עלינו לזכור גם את ענין החורבן ולהתאבל עליו תמיד, [לזכור ימי עניה ומרודה], וגם לעשות זכר להמקדש בבנינו ולהיות תמיד במצב של שמחה, [ולזכור גם את כל מחמדיה]. ואף שעל פי פשוטו לכאורה יש בזה משום תרתי-ידסתרי, דמצד אחד יש עלינו לזכור תמיד אבלות החרבן, ומצד השני, לזכור תמיד את שמחת בית המקדש, מכל מקום, לא איכפת לן בזה.

Reshimos Shiurim p. 208

ונראה שבזכר למקדש יש שני דינים:

א) הלכות אבילות זכר למקדש, זוהי הגמ' בב"ב, היסוד של דינים אלו נלמד מהפסוק "אם אשכחך ירושלים" והוא לזכור ירושלים כפי שהיתה ולהתאבל על חורבנה.

ב) דין לזכור את המצוות הקשורות למקדש - היינו להעלות על לבנו את המקדש כשהיה בבנינו, ב"ב, וזוהי הסוגיא שלפנינו. יסוד דינים אלו מהפסוק "ציון היא דורש אין לה", אין בכך חלות אבילות על העבר, אלא קיום על שם העתיד לבא כשהמקדש יבנה.

10) Avos 2:8

<p>RABBAH JOHANAN B. ZAKKAI RECEIVED [THE ORAL TRADITION] FROM HILLEL AND SHAMMAI.59 HE USED TO SAY: IF THOU HAST LEARNT60 MUCH TORAH, DO NOT CLAIM CREDIT UNTO THYSELF, BECAUSE FOR SUCH [PURPOSE] WAST THOU CREATED.61 RABBAN JOHANAN B. ZAKKAI HAD FIVE [PRE-EMINENT] DISCIPLES AND THEY WERE THESE: R. ELIEZER B. HYRCANUS, R. JOSHUA B. HANANIAH, R. JOSE, THE PRIEST, R. SIMEON B. NETHANEEL AND R. ELEAZAR B. 'ARACH. HE [I. E. R. JOHANAN] USED TO RECOUNT THEIR [FOREMOST] QUALITIES:6</p>	<p>רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי הוא היה אומר אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת חמשה תלמידים היו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ורבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערך הוא היה מונה שבחן...</p>
---	--

11) רבי מתתיהו היצהרי על אבות פרק ב

[ח] רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ושמאי [הוא היה אומר אם עשית תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת] [ח] זה השלם לא אמר למדת, לפי שאין המדרש עיקר, ולא אם עשית מצות הרבה, כי גם לא המעשה לבד עיקר אלא עשיית תורה. תקרא כללות ידיעת התורה ובקיאות גדול, עם רבוי המעשים המצוים בה והנאותים בכוננתה.

12) פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב משנה ח

ח רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי הוא היה אומר אם עשית תורה הרבה אל תחזיק טובה וכו' - ועדיין אתה בתחלה ומתי תשיג עד האמצע ועד הסוף כי התורה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. ואין השגת האנוש יכולה להגיע אל הקצה האחרון. וכמה כל אדם מרוחק ממנו ואיך יחזיק טובה לעצמו ולא עשה תורה אחת מני אלף ממה שיש לו לעשות. כי לכך נוצרת. הקב"ה לא המציאך יש מאין רק לעשות תורתו וגם מזה הטעם אין לך להחזיק טובה לעצמך אם עשית תורה הרבה כי לכך נבראת. משל לבעל חוב שפרע את חובו וכי מחזיקין לו טובה על כך. וזאת המדה גם כן היא על המצות שאם עשית מצות הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת:

13) ספורנו

וּלְךָ חַיִּים : (ט) אִם לַמִּדָּה
 חוֹרֵה הַרְבֵּה יוֹתֵר וּנְחִירֶיךָ
 אֵל תִּיחַס זֶה אֵל רַב
 הַשְּׁתַּדְּלוּתְךָ וְלוֹעֲוֹעַ הַשְּׁתַּדְּלוּת
 חֲנִירֶיךָ . כִּי אֲוֹנֶס יִקְרָה
 זֶה גַם זֵהוּיֹת הַהֶשְׁתַּדְּלוּת
 שׁוֹם כְּשֶׁתִּהְיֶה תִּהְיֶה זֵלִירָה
 זֵלִיתִי שׁוֹה וְלִכֵּן תִּיחַס זֶה
 אֵל וְזֶה שְׂכֹלֶרֶת וּנְוֹכֵן לִכְךָ
 יוֹתֵר וּנְחִירֶיךָ וְלִקְיוֹם דְּבָרָיו
 אֵלֶּה וְזֶה שֶׁנֶּחַ גְּדוּלֵי
 חֲלֹמֵיֶדְיוֹ שֶׁהִיא הַשְּׁתַּדְּלוּת
 צַעֲיוֹן . וְנִוְעַשָּׂה שׁוֹה זֵכֶלְךָ
 אֲוֹנֶס וְדִרְגַת הַוְעֵלוּת
 הַנִּקְוֹת זֶה־הִיא זֵלִירָה
 זֶה זֵהוּיֹת הַכֹּחַס זֵלִירָה זֵלִירָה שׁוֹה

14) Pesachim 68b

<p>R. Shesheth used to revise his studies every thirty days, and he would stand and lean at the side of the doorway and exclaim, 'Rejoice, O my soul, Rejoice. O my soul; for thee have I read [the Bible], for thee have I studied [the Mishnah].</p>	<p>רב ששת כל תלתין יומין מהדר ליה תלמודיה, ותלי וקאי בעיברא דדשא ואמר: חדאי נפשאי, חדאי נפשאי, לך קראי לך תנאי</p>
--	--

15) מדרש שמואל

א"נ אמר אם למדת תורה הרבה והשגת תורה הרבה אל תחזיק טובה שהיא התורה לעצמך לבד כי לכך נוצרת ללמוד וללמד ומחוייב אתה ללמד לאחרים.